

Rädsla hos hund: hundägarens agerande och påverkan

Fear in dogs: Owner management and influence

Johanna Habbe

Skara 2016

Etologi och djurskydd – Kandidatprogram

Figur 1. Foto: Swahn, N.

Rädsla hos hund: hundägarens agerande och påverkan

Fear in dogs: Owner management and influence

Johanna Habbe

Studentarbete 672, Skara 2016

Självständigt arbete i biologi, EX0520, 15 hp, G2E
Etologi och djurskydd – Kandidatprogram

Handledare: Christina Lindqvist, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Anette Wichman, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Nyckelord: Hund; rädsla; hund-människa interaktion; problembeteende; inläring

Serie: Studentarbete/Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
nr. 672, ISSN 1652-280X

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

Abstract	4
1. Inledning.....	5
1.1. Syfte	7
1.2. Frågeställningar.....	7
2. Material och metod.....	7
2.1. Enkätens utformning.....	7
2.2. Distributionsmetoden	7
2.3. Litteraturstudie	7
2.4. Redovisning av data	8
3. Resultat.....	8
3.1. Hur vanligt är det med rädsla hos hund och vad uppvisar hundar mest frekvent rädsla inför?	8
3.2. Hur agerar djurägare när hunden blir rädd?	10
3.3. Hur kan djurägare påverka sin hunds beteende, både omedvetet och medvetet?	10
4. Diskussion	12
4.1. Hur vanligt är det med rädsla hos hund och vad uppvisar hundar mest frekvent rädsla inför?	12
4.3. Hur agerar djurägare när hunden blir rädd?	15
4.4. Hur kan djurägare påverka sin hunds beteende, både medvetet och omedvetet?	17
4.4. Metod och syfte	20
5. Slutsats.....	20
Sammanfattning	21
Tack	21
Referenser.....	22
Bilaga 1.....	27

Abstract

Fear is a natural response and is strongly connected with survival. Through domestication we have managed to reduce fear but it is still prominent in many animals. In dogs, living with us, fear can be very problematic and result in big problems for both dog and owner. There are many things that can affect the occurrence of fear and as many things as the dog may exhibit fear of. It can sometimes be difficult for the owner to know what the best way is to deal with the dog in these situations. This work intends to look at fear in dogs, to see how common it is and what dogs exhibit fear against. The work will also provide a picture of what the owner does when the dog exhibits fear and how the owners affect their dog both positively and negatively. A survey was sent out and a literature review was conducted to answer these questions. The results of this study show that the fear are very common in dogs and that the most common fears is the fear of sudden noises, other dogs, strangers and new objects. The most common reactions from the owner when the dog shows fear is to ignore the dog or to encourage the dog to approach the frightening stimulus. The owner can influence the dog both intentionally and unintentionally, depending on how they act and feel when the dog exhibits fear. The owner's attitude to the dog, emotions such as stress and even training methods the owner uses can also affect the dog's behaviour. Further research is needed in this area to get a more clear picture of how the owner influence the dog in different situations.

1. Inledning

Rädsla är en naturlig reaktion där djuret reagerar på ett stimuli med antingen flykt eller försvar (King *et al.*, 2003) och är ett sätt för djur att undkomma en fara eller hot om fara (Boissy, 1995; King *et al.*, 2003). Det är en reaktion som ökar chansen för överlevnad och är därför en viktig funktion hos alla djur (Boissy, 1995). Rädsla är ett brett begrepp som brukar delas upp i ångest, rädsla och panik i en stigande skala utifrån hur intensiv känslan är (Adolphs, 2013). Ångest anses vara en känsla som kan hålla i sig under en längre tid medan panik är en känsla som oftast har ett snabbare förlopp och sedan kan gå över i rädsla eller ångest (Adolphs, 2013). Detta arbete kommer i huvudsak beröra begreppen rädsla och ångest. Det är svårt att helt definiera begreppet rädsla då det är olika för olika individer (Gross & Canteras, 2012). Det är även olika beroende på hur rädslan har uppstått eller vad det är individen är rädd för (Gross & Canteras, 2012). En rädsla för smärta ser annorlunda ut rent neurologiskt jämfört med en rädsla för predatorer (Gross & Canteras, 2012). Detta beror på att rädsla kan kopplas till olika sinnesorgan som till exempel sensoriska eller visuella organ (Gross & Canteras, 2012).

Rädsla och ångest hos djur i fångenskap är generellt inte önskvärt och ger en minskad välfärd, minskad reproduktionsframgång och försämrade tillväxt (Boissy, 1995). Stress och minskad välfärd är starkt kopplade till varandra då stress är ett tecken på att inte kunna anpassa sig efter den befintliga miljön och bristande välfärd definieras på liknande sätt (Veisser & Boissy, 2007). Då ett djur befinner sig i stress krävs stora mängder energi för att hålla igång kroppen vilket gör att andra funktioner i kroppen blir åsidosatta (Veisser & Boissy, 2007).

Att inte ha kontroll över sin miljö kan skapa stor stress hos djur och ge en minskad välfärd (Bassett & Buchanan-Smith, 2007). Då djur i fångenskap i stor utsträckning är skyddade från predatorer har många arter fått en minskad reaktivitet och rädsla, vilket argumenteras är en effekt av domesticeringen (Price 1984). Detta har observerats när man jämförde rädsla hos röd djungelhöna som är ursprunget till vår domesticerade höna och White leghorn som är en ras som selekterats för äggproduktion (Campler *et al.*, 2009) och även mellan olika populationer av röd djungelhöna som blivit uppfödda i fångenskap under längre eller kortare tid (Håkansson & Jensen, 2005). När rädsla hos röd djungelhöna och White leghorn jämfördes observerades det att röd djungelhöna uppvisar betydligt fler rädlereaktioner (Campler *et al.*, 2009). Det finns även stora skillnader i beteende mellan röd djungelhöna som blivit avlade i fångenskap och de som inte blivit utsatta för kontrollerad avel (Håkansson & Jensen, 2005).

När en hund påträffar ett nytt stimuli finns det generellt tre sätt som hunden kan reagera på (Rogerson, 1997). Om stimulit är av nytta eller ger något positivt kommer hunden uppsöka stimulit igen. Om stimulit inte ger någonting kommer hunden att ignorera det och om stimulit visar sig vara obehagligt eller ge något negativt kommer hunden att undvika stimulit i framtiden och den kan även utveckla en rädsla för stimulit (Rogerson, 1997).

Rädsla hos hund är vanligt förekommande och uppkommer genom avel, hundens livssituation, miljö och erfarenheter (Blackwell *et al.*, 2013). Av 4280 personer uppgav 25 % att deras hund var generellt rädd av sig och av 383 tillfrågade uppgav 49 % att deras hund hade en rädsla kopplat till ljud (Blackwell *et al.*, 2013). I en annan studie av hundar som omplacerats från ett hundstall uppgav 53 % av de nya ägarna att de hade problem med att hundarna uppvisade rädsla (Wells & Hepper, 2000). Att leva med rädsla och utsättas för situationer som skapar rädsla ger en minskad välfärd och kan orsaka permanenta psykiska såväl som fysiska skador på hunden (Sherman & Mills, 2008). Det har observerats att hundar som är mer rädda har en kortare livslängd än andra hundar, som inte uppvisar

rädsla regelbundet, särskilt hundar som uppvisar rädsla för människor (Drechel, 2010). Detta kan bero på att konstant eller långvarig stress påskyndar cellers åldrande och kan även rubba immunbalansen i kroppen vilket kan leda till sjukdom (Epel *et al.*, 2004).

Hundar kan uppvisa rädsla i många olika situationer eller för olika stimuli däribland rädsla för plötsliga rörelser, nya föremål (King *et al.*, 2003), höga ljud (Blackwell *et al.*, 2013), främmande människor och främmande hundar (Hsu & Sun, 2010). Vid rädsla reagerar hundar generellt antingen med flykt eller försvar (King *et al.*, 2003). Exakt hur rädslan visar sig och vad som triggar rädslan är väldigt individuellt. Det kan i många fall kopplas till hur rädslan har uppstått och vilket stimuli det är som triggar reaktionen (Adolphs, 2013). Rädsla hos hund kan vara väldigt problematiskt för djurägaren då rädslan kan göra att hunden agerar aggressivt för att försvara sig eller få avstånd genom att fly från det som hunden upplever som obehagligt (Galac & Knol, 1997). Det är med största sannolikhet många djurägare som inte är helt medvetna om att deras hund uppvisar rädsla då rädslan även kan yttra sig som aggression (Galac & Knol, 1997; Arata *et al.*, 2014). Galac & Knol (1997) visade i sin studie, där hundägare blev tillfrågade om de upplevde att deras hund hade rädslor, att de flesta inte upplevde att deras hund hade rädslor. När de fick frågor om specifika beteenden som är starkt kopplade till rädsla visade det sig att flera hundar uppvisade dessa beteenden.

För våra sällskapsdjur finns det många saker som kan vara skrämmande och dessvärre vet inte alltid djurägare hur de ska agera när djuret blir rädd (Ladewig, 2005). Tecken på rädsla och stress hos hund är hukande eller duckande rörelser, skakande, orala beteenden så som överdrivet slickande runt munnen, gäspande, rastlöshet, orolighet, låg kroppshållning (Beerda *et al.*, 1998), hjässande, ökad salivering (Beerda *et al.*, 1997), bakåt lagda öron, svansen mellan benen och uriner (King *et al.*, 2003; figur 2). Det är även vanligt att hundar reagerar med aggression när de blir rädda (Galac & Knol, 1997). Hundar agerar olika vid rädsla (De meester *et al.*, 2011).

Figur 2. Foto: Swahn, N. Bilden till vänster visar hunden i normaltillstånd och bilden till höger visar hunden vid en rädsloreaktion. Hund som visar tecken på rädsla. Hukande, låg kroppshållning, svans mellan benen och bakåtstrukna öron.

Beteenden som rädsla och oro upplevs ofta som problematiska och de flesta ägare vill få hjälp med att få bort dessa beteenden (Pirrone *et al.*, 2015). Denna studie är därför viktigt för att etologer, hundpsykologer, veterinärer men även hundägare ska vara medvetna om

hur rädsla hos hund fungerar, hur ägaren påverkar hunden och vad ägaren kan göra för att få bort eller minska rädslan. Då rädsla hos hund är vanligt förekommande är det viktigt att ha kunskap om hur djurägaren påverkar sitt djur i situationer där djuret uppvisar rädsla och även generellt hur ägaren påverka sitt djur både omedvetet och medvetet.

1.1. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur vanligt det är med rädsla hos hund och vad som är vanligt att hundar uppvisar rädsla emot. Studien ska även ta reda på hur djurägaren agerar när hunden uppvisar rädsla. Genom att titta på tidigare forskning är syftet även att försöka få en tydlig bild av hur djurägaren påverkar sin hund utifrån sitt eget beteende.

1.2. Frågeställningar

1. Hur vanligt är det med rädsla hos hund och vad uppvisar hundar mest frekvent rädsla inför?
2. Hur agerar djurägare när hunden blir rädd?
3. Hur kan djurägare påverka sin hunds beteende, både omedvetet och medvetet?

2. Material och metod

2.1. Enkätens utformning

För att svara på frågeställningarna 1-2 användes en enkätstudie (bilaga 1) som delades på sociala medierna facebook och hundarifokus. Google drive användes för att skapa enkäten och svaren samlades i ett Exceldokument. Enkäten var uppdelad i tre delar där den första delen samlade in generell information om den svarandes kön, hundens ålder och ras. I del två samlades information in om huruvida ägaren ansåg att hunden uppvisade rädslor eller ej. Hur hundens rädsla visade sig och hur ofta som hundens rädsla förekom. Del tre var öppen för de som i del två svarade att deras hund någon gång uppvisat rädsla. I denna del samlades svar in om vad hunden uppvisade rädsla emot, hur ägaren agerade när hunden uppvisade tidigare nämnda rädslor och en öppen fråga om vad ägaren trodde att rädslan berodde på.

På frågan om huruvida ägaren agerar när dennes hund uppvisar rädsla fanns svarsalternativen: ”Uppmuntra hunden att själv gå fram till det läskiga”, ”Undviker situationen eller flyttar sig från det läskiga”, ”Tar med hunden fram till det läskiga (genom att tex dra fram den i kopplet)”, ”Pratar hurtigt med hunden, klappar (med syfte att stötta och uppmuntra hunden)”, ”Locka fram hunden till det läskiga (tex med godis eller rösten)”, ”Trösta hunden (klappa hunden, prata tröstande, ta upp hunden i famnen)”, ”Ignorera hunden/låtsas som ingenting”, ”Övrigt”.

2.2. Distributionsmetoden

En urvalsundersökning med bekvämlighetsurval gjordes där enkäten delades på facebook och på hundarifokus, som är ett öppet forum. På facebook delades den i en grupp med namnet ”Träna hund” med 8085 medlemmar som riktar sig till alla hundägare, och även på författarens egen sida. Enkäten var öppen i 10 dagar och en påminnelse lades ut efter fem dagar. Urvalet var inte slumpvis då enkäten delas på författarens sida och författaren har vänner som är överrepresenterade av ägare av vissa raser. Enkäten delades även vidare där personer kan ha vänner som var överrepresenterade som ägare till vissa raser.

2.3. Litteraturstudie

Frågeställning 3 besvarades med en litteraturstudie. De databaser som användes var Web of knowledge och Google scholar. Sökorden var: *fear* (antal sökresultat:50 637), *dog fear*

(antal sökresultat:800), *dog stress* (antal sökresultat:2340), *animal stress* (antal sökresultat: 54 477), *behaviour problem dog* (antal sökresultat:191), *behaviour dog* (antal sökresultat:3890), *animal human communication* (antal sökresultat:3049). Artiklar på ett annat språk än svenska och engelska uteslöts. Artiklar som behandlade hur man konstruerar frågeformulär eller modeller för att utvärdera rädsla, behandlade sjukdomar hos hund eller kommunikation mellan hundar eller mellan djur uteslöts.

2.4. Redovisning av data

All data sammanställdes och bearbetades i Microsoft Excel 2011. Resultatet redovisades i diagram och tabeller för frågeställning 1 och 2. Frågeställning 3 besvarades genom en litteraturstudie.

3. Resultat

Enkäten fick sammanlagt 1100 svar där varje svar representerar en enskild hund. Av antalet svarande var 63 män och 1034 kvinnor. Tre personer svarade övrigt på denna fråga. Det kan vara en och samma person som svarat flera gånger om denne äger flera hundar.

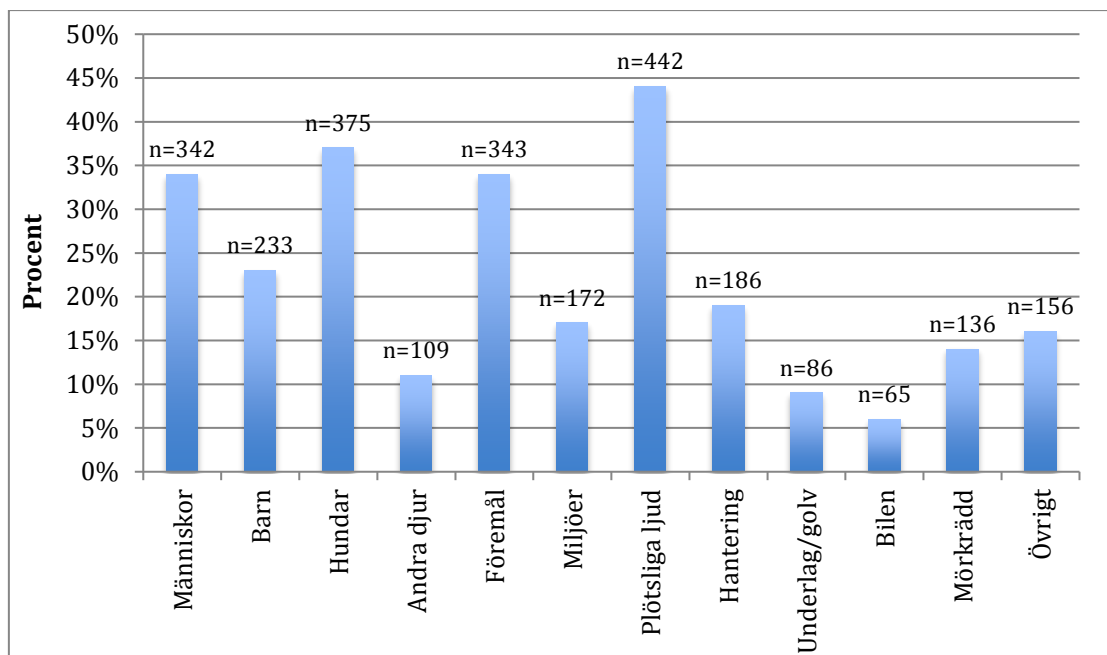
3.1. Hur vanligt är det med rädsla hos hund och vad uppvisar hundar mest frekvent rädsla inför?

Av 1100 svar uppgav 91 % (n=1001) att deras hund uppvisar beteenden kopplade till rädsla mer eller mindre regelbundet och 9 % (n=99) uppgav att deras hund aldrig visar rädsla. Av de vars hundar visar rädsla mer eller mindre regelbundet upplever 18 % att deras hund visar detta varje dag, 29 % varje vecka, 12 % varje månad och 35 % mer sällan. Resterande 6 % svarade övrigt på denna fråga.

Av de 1001 personer som uppgav att deras hund uppvisar rädsla är den vanligaste rädslan ljudrädsla, rädsla för andra hundar, rädsla för föremål och rädsla för människor (figur 3). Av de 1001 svarande är det 67 % (n=668) som uppgav att deras hund har mer än en rädsla. Det är övervägande yngre hundar som uppvisar rädsla och 42 % av alla hundar som uppvisar rädsla är under 3 år (tabell 1).

Av de svarande uppgav 53 % (n=527) att deras hund har ett undvikande beteende där hunden backar vid rädsla. 25 % (n=254) uppgav att deras hund har ett utåtagerande beteende som till exempel skällande eller att hunden gör utfall mot det aversiva stimuli. Resterande 22 % (n=220) valde alternativet övrigt där huvudsaken av svarande uppgav att hunden gjorde en blandning av både utåtagerande och undvikande beteenden eller att hunden frös i sin position. Den ras som var mest representerad i studien var blandras följt av Tysk schäferhund (tabell 2). En uträkning gjordes för att fastställa hur många representanter som fanns av rasen och hur många av dessa som sedan uppvisar rädsla (tabell 2).

Raserna Shetland sheepdog, Chinese crested dog och Chihuahua uppvisar rädsla 100 % av de gånger som de blivit registrerade (tabell 2).

Figur 3. De vanligaste rädsloerna hos hundar i Sverige i procent.

Tabell 1. Visar åldersfördelningen av hundar som uppvisar rädsla (n=975)

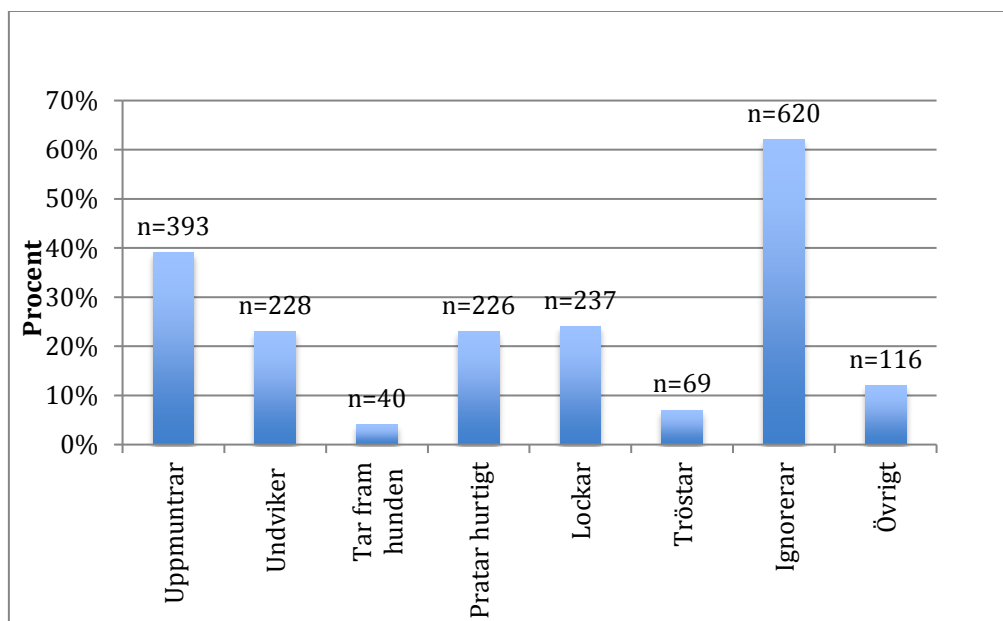
Ålder	Antal
under 3	411
3 till 6	286
6 till 10	135
över 10	143

Tabell 2. Visar enbart de raser med fler än 10 hundar. Tabellen visar hur många individer av rasen som uppvisade rädsla (antal rädda), hur många procent det var av totala antalet i den rasen (andel %) och sedan det totala antalet individer som svarade på enkäten (antal tot).

Ras	Antal rädda	Andel %	Antal tot
Australian shepherd	11	79	14
Belgisk vallhund	23	66	35
Border collie	36	84	43
Blandras	212	95	224
Chihuahua	16	100	16
Chinese crested dog	12	100	12
Collie	19	79	24
Dalmatiner	13	93	14
Dobermann	30	79	38
Golden retriever	41	98	42
Jack russell	14	45	31
Labrador retriever	27	87	31
Rottweiler	12	92	13
Tysk schäferhund	45	76	59
Shetland sheepdog	35	100	35
Staffordshire bullterrier	16	88	18

3.2. Hur agerar djurägare när hunden blir rädd?

Det är 1001 svar men flera alternativ kan väljas på denna fråga. 620 personer valde alternativet ”ignorera hunden/ låtsas som ingenting” när hunden uppvisar rädsla, vilket var det mest valda alternativet (figur 4). Det minst valda alternativet var ”tar med hunden fram till det läskiga (genom att t.ex. dra fram den i kopplet)” som enbart valdes av 40 personer. På frågan om vad ägaren upplever är anledningen till hundens rädsla uppgav 19 % att hundens rädsla beror på tidigare dåliga erfarenheter, 12 % uppger att det beror på genetik och arv. 9 % uppgav att hunden inte blivit tillräckligt miljö eller socialtränad och 3 % uppgav att hunden enbart fjantar sig. Övriga svarade stress, ålder, vet inte eller annat på denna fråga.

Figur 4. Visar i procent hur djurägaren väljer att agera när hunden uppvisar rädsla.

3.3. Hur kan djurägare påverka sin hunds beteende, både omedvetet och medvetet?

Hundar påverkas av människans känslotillstånd (Zubedat *et al.*, 2014). Hundars oxytocin och kortisol nivå ökar till exempel vid interaktion med människor (Handlin, 2010). Detta ses som en positiv respons vilket tyder på att interaktionen i grunden är någonting positivt för hunden (Handlin, 2010). Det har även observerats att hundar reagerar på stress hos människor (Zubedat *et al.*, 2014). Vid stress hos människan under en sökövning blev hunden mer reaktiv, rörde sig snabbare och var även mer effektiv i sitt arbete (Zubedat *et al.*, 2014). Man såg också att om föraren var stressad över någonting som inte rörde sökövningen blev hunden ännu effektivare och jobbade bättre (Zubedat *et al.*, 2014). I en studie av Lit *et al.* (2011) såg man att hundar tränade i drog- och bombsök påverkades markant av sin förare. De hade satt upp en bana och markerat ut olika platser med post-it lappar och meddelat föraren att det fanns doftprover på dessa ställen. En stor del av hundarna markerade på stället där en post-it lapp sats upp trots att det inte fanns något doftprov där vilket tyder på att hunden snarare reagerade på sin förares reaktioner (Lit *et al.*, 2011).

Ägarens inställning till sin hund eller hundens eventuella problembeteende kan ha en stor påverkan på hundens beteende (Cracknell & Mills, 2008). I en studie av O'Farrell (1997) observerades det att hundägare som var bekymrade över sin hunds problembeteenden hade hundar som uppvisade dessa beteenden i högre frekvens än hundägare som inte var lika

bekymrade över problemet. I en undersökning av homeopatisk behandling hos hund för fyrverkerirädsla fanns en placebo grupp med samma förutsättningar som gruppen som fick den homeopatiska behandlingen (Cracknell & Mills, 2008). Efter avslutad studie uppgav gruppen som testat homeopatisk behandling att 15 av 15 beteenden kopplat till rädslan hade minskat och placebo gruppen uppgav att 14 av 15 beteenden hade minskat (Cracknell & Mills, 2008). Det var knappt någon skillnad mellan grupperna och författarna diskuterar ifall det kan vara ägarens inställning till problemet eller till hunden som kan ha påverkat hundarna att inte reagera lika mycket på fyrverkerier som tidigare då ägaren förväntade sig att hunden skulle bli bättre och därmed inte var lika stressad eller oroad (Cracknell & Mills, 2008).

Hundar söker ofta kontakt med människan när de stöter på något okänt eller skrämmande och om hunden dessutom uppvisar en aversiv reaktion på de som de stöter på söker de nästan alltid kontakt med människan (Merola, *et al.*, 2012). I studien av Merola *et al.* (2012) såg de att hundar tittade på ägaren och dess respons. Om ägaren närmade sig föremålet och pratade positivt och visade positiva ansiktsuttryck närmade sig hunden också men om människan backade, hade ett negativt tonfall och visade skrämda ansiktsuttryck backade hunden. De kunde enbart se en liten skillnad om ägaren bara pratade positivt och gjorde positiva ansiktsuttryck (Merola *et al.*, 2012). Detta kan dock ha berott på att föremålet de använde var för skrämmande för hundarna vilket gjorde att de inte ville närma sig föremålet på egen hand.

Hundar reagerar ofta mindre aversivt om deras ägare är närvarande när en skrämmande händelse inträffar (Gacsi *et al.*, 2013). Deras reaktion mot det aversiva är mindre och de fysiska reaktionerna i form av ökad hjärtfrekvens är mindre tydliga om ägaren är närvarande jämfört med om de möter det skrämmande stimuli själva (Gacsi *et al.*, 2013). Detta kan kopplas till studien av Handlin (2010) att hundar reagerar positivt vid interaktion med människor och därför blir inte den negativa känslan lika stark om ägaren är närvarande. Hundar som bor tillsammans med andra hundar avreagerar sig från rädsla mycket snabbare än hundar som bor själva (Dreschel & Granger 2005).

Den träningsmetod som väljs kan påverka hundens välfärd och även stressnivå (Deldalle & Gaunet, 2014). Människan tränar generellt hundar genom positiv förstärkning (belöna rätt utfört beteende), negativ förstärkning (lägga på tryck tills rätt beteende utförs) eller positiv bestraffning (bestraffa felaktigt beteende) (McGreevy *et al.*, 2012). Att träna med belöningsbaserade metoder ger bättre kontakt mellan hund och ägare medan träning baserad på aversiva metoder så som positiv bestraffning ger ökad stress hos hunden och dessa hundar hade även en lägre kroppshållning inför sin ägare (Deldalle & Gaunet, 2014). Lägre kroppshållning har observerats hos hundar som uppvisar rädsla (Beerda *et al.*, 1998). Användandet av positiv bestraffning i träning och uppföstran har visat sig vara kopplat till högre aggressivitet och resursförsvär hos hundar (Tami *et al.*, 2008). Om detta beror på att hundarna agerar mer aggressivt på grund utav bestraffningen eller om ägaren valt att bestraffa hunden för att den uppvisade dessa beteenden från början är svårt att säga utifrån denna studie men oavsett anledning uppvisar hundarna fortfarande beteendet trots bestraffning (Tami *et al.*, 2008). I en liknande studie observerades det att hundar som från början uppvisade aggression i större utsträckning reagerade aggressivt när ägaren använde sig av positiv bestraffning när hunden gjort fel (Herron *et al.*, 2009). Men även hundar som vanligtvis inte uppvisade aggression i vardagen reagerade med aggressivitet när den utsattes för positiv bestraffning (Herron *et al.*, 2009). Trots att många hundar reagerade med aggression ansåg inte alla hundägare att metoden gav en negativ effekt på hundens

beteende (Herron *et al.*, 2009). I en äldre studie av Galac & Knol (1997) där man undersökte hur bestraffning påverkade hundar som uppvisade aggression som grundade sig i rädsla visade resultatet att hundar som blev bestraffade förblev aggressiva eller blev mer aggressiva än tidigare (Galac & Knol, 1997).

Det finns många olika sätt att försöka bota rädsla hos hund och det kan göras genom olika form av beteendemodifikation. Ett sätt är systematisk dicentisering (Levine *et al.*, 2007; Butler *et al.*, 2011) där djuret utsätts för det den tycker är obehagligt men i en mindre grad och ökar efter hand som djuret inte reagerar på stimulit (Rogerson, 1997). Ett annat sätt är motbetingning (Levine *et al.*, 2007) där presenteras det aversiva stimulit samtidigt som ett positivt stimuli presenteras för att försöka ändra känslan av rädsla för det aversiva stimulit och istället förknippa det med det positiva stimulit (Ballamwar *et al.*, 2008). Det har även visat sig att användandet av läkemedel eller feromoner som till exempel DAP (Levine *et al.*, 2007), clomipramine (Ley *et al.*, 2007) eller clonidine (Ogata & Dodman, 2011) kan minska rädsla. För att förebygga rädsla är det viktigt att valpen blir miljö- och socialtränad (Kutsumi *et al.*, 2013). Valpar som gått valpkurs och lydnadskurser visade sig ha mindre problem med rädsor så som rädsla för främmande människor (Kutsumi *et al.*, 2013).

4. Diskussion

4.1. Hur vanligt är det med rädsla hos hund och vad uppvisar hundar mest frekvent rädsla inför?

Studien visar att rädsla hos hund är väldigt vanligt och att de flesta hundar uppvisar en eller flera rädsor. I denna studie observerades det även att av alla raser som svarat på enkäten har alla svarande av raserna Chihuahua, Shetland sheepdog och Chinese crested uppgett att hunden uppvisar en eller flera rädsor. Gemensamma faktorer hos dessa raser är att de är förhållandevis små. Även Jack russel är en liten ras men denna har den lägst rapporterade rädslefrekvensen i denna studie. Detta kan bero på att Jack russel är i grunden en jakthund medan Chihuahua och Chinese crested är sällskapshundar och Shetland sheepdog är vallhund (SKK.se) och därmed inte har behövt vara lika tuffa. Detta resultat är i likhet med resultatet från studien av Arata *et al.* (2014). I studien visade det sig att hundar av mindre raser så som Chihuahua, Miniatur tax och Miniatur Schnauzer, Pomeranian, Toy pudel, Yorkshire terrier och Jack russel med flera visade mycket aggression (Arata *et al.*, 2014). När de tittade på rädsla visade det sig att raserna Miniatur tax, Chihuahua, Yorkshire terrier, Pomeranian, Toy pudel och Papillon alla visar mycket rädsla (Arata *et al.*, 2014). Dessa raser är alla små och de flesta avlas enbart för sällskap (SKK.se). I studien av Arata *et al.* (2014) såg de att Jack russeln och Miniatur schnauzern knappt visar någon rädsla alls, vilket är i likhet med denna studie där Jack russeln visade väldigt lite rädsla. Båda dessa raser har avlats för jakt (SKK.se). Detta anser jag tyder på att rädsla beror på eller kan påverkas av avel då vissa raser uppvisar mer rädsla än andra raser.

Hundar har utvecklat sin förmåga att kunna kommunicera med människan, vilket tros bero på att hunden levt tätt inpå människor under lång tid (Miklósi *et al.*, 2001). När det kommer till beteendeproblem hos djur är det vanligt att det skett missförstånd där människan inte helt förstår djurets kommunikation och språk (Ladewig, 2005). Detta är vanligt när det gäller aggression då det kan hända att ägaren inte förstår att den bakomliggande känslan är rädsla utan tror att djuret enbart är aggressivt (Ladewig, 2005). I vissa fall när djur uppvisar problembeteenden kan det även vara ägaren som, oftast utan att de vet om det, har lärt djuret beteendet eller förstärkt beteendet (Ladewig, 2005). Missförstånd kan även ge upphov till problembeteenden genom att människan inte förstår hur de bäst ska kommunicera med sitt djur (Ladewig, 2005). Det är därför viktigt, enligt

Ladewig (2005), att kommunikationen mellan djur och ägare fungerar och att ägaren förstår sitt djur.

Det finns rasskillnader i sociala beteenden gentemot människor och respons till sociala beteenden från människor (Lit *et al.*, 2010; Passalacqua *et al.*, 2011). Skillnader sågs bland annat i uppsökandet av ögonkontakt (Passalacqua *et al.*, 2011) social kontakt, respons till människans signaler och reaktivitet (Lit *et al.*, 2010). Man såg även en skillnad i kommunikationsmetod mellan olika rasgrupper där det diskuterades ifall morfologiska skillnader mellan olika raser påverkar möjligheten till kommunikation eller påverkar kommunikationsmetoden (Lit *et al.*, 2010). Det kan vara så att vissa raser inte har samma möjlighet att kommunicera naturligt och på grund av att de inte blir förstådda uppstår frustration. Om människan inte förstår hundens signaler eller att hunden inte har möjlighet att visa rätt signaler kan det vara en stor källa till missförstånd. Hunden kanske försöker kommunicera en känsla som ägaren inte ser och därmed agerar ägaren fel i hundens ögon. Jag tänker att om hunden och människans kommunikation inte fungerar som den ska kan detta ge upphov till att hunden inte känner samma tillit för människan och vid situationer där hunden upplever rädsla kommer hunden inte kunna lita på sin ägare vilket därmed försvårar rädsan.

Förstagångsägare har ofta fler problembeteenden än mer erfarna hundägare, vilket kan bero på att de inte kan kommunicera effektivt med sin hund eller förstår hundens språk (Jagoe & Serpell, 1996). I en liknande studie om aggression sågs motsatt förhållande (Hsu & Sun, 2010). Hundar till oerfarna ägare uppvisade inte fler aggressionsbeteenden än hundar till mer erfarna ägare (Hsu & Sun, 2010). Dessa båda studier är förhållandevis lika, i studien från 1996 deltog 737 personer och i studien från 2010 deltog 852. Båda använde sig av enkätstudier och båda ställer frågor om aggression även om studien från 1996 hanterar problembeteenden överlag. Den ena studien är utförd för ca 20 år sedan medan den andra enbart är 5 år gammal vilket gör att det är tänkbart att studien från 2010 är mer representabel för dagens hundäggande. Skillnaden kan även bero på användandet av enkätstudier. Enkätstudiens upplägg kan ha påverkat hur ägaren svarar eftersom djurägaren själv måste avgöra om hunden är aggressiv eller inte. Det kan även vara så att djurägaren inte har tillräcklig kunskap för att kunna läsa sin hund. Detta behöver, enligt studien av Tami & Gallagher (2009) inte vara kopplat till personens erfarenhet av hundar. De såg i sin studie att det inte finns någon signifikant skillnad i förmågan att kunna utläsa och bestämma en hunds beteende oavsett om ägaren har lång erfarenhet av hund eller inte har någon erfarenhet alls av hundar (Tami & Gallagher, 2009).

Enligt studien av Jagoe & Serpell (1996) kan det vara så att förstagångsägare inte är helt medvetna om rasskillnader eller specifika rasrelaterade problem och sjukdomar vilket Hsu & Sun (2010) inte tittade på. I studien av Jagoe & Serpell (1996) såg de att många förstagångsägare upplevde att deras hund hade problem men i studien såg man även att dessa problem ofta var kopplade till vilken ras hunden var. De kunde till exempel uppleva problem med överdrivet vaktande hos raser (Jagoe & Serpell, 1996). Detta har till exempel setts hos rasen dogo argentino, som tidigare avlats för jakt och kamp och som även blivit förbjuden i flera länder (Diverio *et al.*, 2008). De vanligaste problemen som upplevdes med dessa hundar var stor jaktlust och aggression mot andra hundar (Diverio *et al.*, 2008). Detta tänker jag kan vara en stor källa till problem hos hundägare som inte är helt medvetna om vad det är för hund de har skaffat. Eftersom rädsla kan vara genetiskt (Blackwell *et al.*, 2013) finns det vissa raser eller linjer som kan ha en ökad risk att

utveckla rädslor och om man då som hundägare inte vet hur man ska hantera detta eller är medveten om att rädslor kan uppkomma kan det leda till problem.

Hundar uppskattar mer att bli klappade av personer som de känner än främlingar (Kuhne *et al.*, 2012). De uppskattade generellt inte att bli klappade på huvudet, tassar eller bakben av främmande människor (Kuhne *et al.*, 2012). Hundarna hade större acceptans för att bli klappade på sidan av bröstkorgen och under hakan om det var okända personer som klappade de (Kuhne *et al.*, 2012). Studien är enbart gjord på 24 individer vilket är en väldigt liten grupp. Eftersom studien jämförde reaktionerna hos hunden beroende på om det var en okänd människa eller en människa hunden hade en relation till anser jag att man ändå kan dra en slutsats att hundar tenderar att föredra att bli klappade av för dem välbekanta människor. Att hundar uppvisar rädsla för människor tänker jag kan påverkas av att de blivit dåligt bemötta av främmande människor som inte hanterat hunden på ett bra sätt. Om hunden träffar människor som hanterar de på ett för hunden negativt sätt kanske detta resultera i att hunden nästa gång den träffar en människan kommer ihåg den negativa upplevelsen och därför uppvisar rädsla. På detta sätt tänker jag att en rädsla för människor kan uppkomma. Barn blir oftare utsatt för bitattacker från hundar än vad vuxna blir och barn under sex år är de som blir mest utsatta (Bernando *et al.*, 2002). I denna studie var det 23% av hundarna som hade en rädsla för barn. Eventuellt kan detta bero på att barn inte vet hur de ska interagera med hunden och inte heller kan se när hunden visar tecken på att vilja bli lämnad ifred. Det är därför viktigt att lära barn hur de ska agera runt hundar för att minska risken för missförstånd dem emellan.

Rädsla för ljud är den vanligaste rädslan i denna studie. Rädsla för ljud är vanligt och framförallt rädsla för skott, fyrverkerier och åska (Blackwell *et al.*, 2013). I studien av Blackwell *et al.* (2013) kunde det observeras att hundens ålder hade inverkan på både uppkomst och förekomsten av rädsla för ljud. Om hunden hade utsatts för åska, skott eller fyrverkerier innan fyra månaders ålder fanns det en ökad risk för rädsla för dessa ljud längre fram (Blackwell *et al.*, 2013). I denna studie visas även att ju äldre hunden var desto vanligare var det med rädsla för ljud, vilket är i motsats till vad som visat sig i denna studie där man tydligt kan se att rädsla generellt är vanligare desto yngre hunden är. I studien av Blackwell *et al.* (2013) är den äldsta hunden som deltog enbart strax över fyra år vilket kan vara anledningen till att denna slutsats dragits då även denna studie visar att hundar mellan tre till sex år har förhållandevis mycket rädslor och det är först efter sex år som man ser en tydlig skillnad i minskning av rädslor. Studien av Blackwell *et al.* (2013) ger alltså ingen tillförlitlig information om hur ålder påverkar förekomst av rädsla. På grund av det mycket stora deltagarantalet på 3897 personer ger denna studie ändå en tydlig bild av hur vanligt det är med rädsla för ljud hos hund.

De första sex månaderna är viktiga i hundens liv och redan innan två månaders ålder kan rädslor börja utvecklas (Appelby *et al.*, 2002). Hundar som har fått uppleva mycket olika miljöer tidigt i livet löper mindre risk att utveckla rädslor (Appelby *et al.*, 2002). Mellan tre till sex månaders ålder är det extra viktigt att hunden får en bra social- och miljöträning (Appelby *et al.*, 2002). Detta kan vara en av anledningarna till att det är vanligt med rädsla hos unga hundar. De har inte hunnit uppleva alla olika miljöer och situationer än och har de inte heller blivit tillräckligt social- och miljötränade har de utvecklat fler rädslor. När hunden är äldre har de flesta troligtvis hunnit träna bort rädslan som uppkommit hos den yngre hunden.

Man har sett att hundar som morfologiskt är väldigt skilda från vargen har förlorat mycket av de beteenden som vargen uppvisar (Goodwin *et al.*, 1997). De raser som avlats för arbete så som vallning hade färre beteenden som liknade vargen medan raser avlade för jakt hade fler vargliknande beteenden (Goodwin *et al.*, 1997). Denna studie är inte helt ny vilket gör att resultatet kan vara tvivelaktigt då en större utveckling kan ha skett sen studien utfördes. Jag anser dock att studien är användbar då den visar att en skillnad sågs vid det tillfället. Det tyder på att hundar skiljer sig i sin beteenderepertoar beroende på hur de har avlats. Detta kan även göra att hundar av olika raser har svårighet att kommunicera med varandra då deras språk skiljer sig åt. Om hunden inte vet hur den ska agera när den möter en annan hund tänker jag att den hunden istället reagerar med osäkerhet eller rädsla inför den andra hunden. Rädsla för andra hundar visade sig i denna studie vara väldigt vanligt. Hundar som växt upp som enda hund i hushållet har också visat sig ha ett sämre språk gentemot andra hundar för att de inte har fått tillräckligt med erfarenhet av att kommunicera med artfränder (McGreevy *et al.*, 2012).

4.3. Hur agerar djurägare när hunden blir rädd?

Hundars beteende kan bero på många saker. Rädsla och aggressivitet kan bero på genetik, tidigare erfarenheter, socialisering, miljöträning, hälsa, ras och inlärning (Koolhaas *et al.*, 1999; Podberscek & Serpell, 1997). Att hunden agerar med aggression eller försvar vid kontakt med ett skrämmande stimuli är en vanlig reaktion (Haug, 2008). Särskilt om hunden känner sig trängd och inte kan fly (Reisner, 2003). För att få bort aggressionen måste hundägaren få bort rädslan som orsakat aggressionen (Reisner, 2003). Man bör se till att hunden har en känsla av kontroll och rutin i sin miljö, att man som ägare är tydlig och konsekvent i sin kommunikation med hunden och att enbart jobba med positiv förstärkning i all träning (Reisner, 2003). Detta är en bra grund att utgå ifrån och det visar på vikten av kontroll för hunden då alla dessa tillvägagångssätt utgår ifrån att ge hunden en känsla av kontroll och att veta vad som förväntas av den. Av de metoder som generellt används när en hund uppvisar rädsla är det framförallt metoden som går ut på att fysiskt ta fram hunden till det skrämmande stimuli som inte ger hunden en känsla av kontroll eftersom hunden här inte har något val. De andra metoderna är svårare att uttala sig om då kontroll är en subjektiv känsla (Bassett & Buchanan-Smith, 2007) som inte behöver upplevas på samma sätt i alla situationer då hundar är olika individer och har olika personlighet (Svartberg & Forkman, 2002). Man kan dock diskutera ifall metoden att undvika det skrämmande stimuli kan ge hunden en känsla av osäkerhet. Om man väljer att undvika det skrämmande stimuli kanske hunden upplever detta som en flykt vilket bygger på hundens övertygelse om att stimuli var skrämmande. Även om hunden i situationen vill fly kan hunden nästa gång den kommer i kontakt med det skrämmande stimuli reagera med ännu mer rädsla eller osäkerhet.

Hundars beteende och temperament påverkas av deras tidigare erfarenheter (Pluijmakers *et al.*, 2010; Foyer *et al.*, 2014; Foyer *et al.*, 2013). Hundar kan lära sig att associera stimuli, som egentligen inte är farliga, eller livshotande, till andra stimuli eller situationer som är skrämmande eller obehagliga (Ogata *et al.*, 2006). Om hunden upplever någonting som för den individen är obehagligt eller skrämmande när den är i närheten av eller utsätts för ett annat stimuli kan hunden vid ett senare tillfälle komma ihåg det skrämmande som hände senaste gången den kom i kontakt med stimuli och därför undvika detta eller uppvisa rädsla inför det (Ogata *et al.*, 2006). Detta är enligt hundägarna i denna studie en vanlig orsak till att rädsla har uppstått. Tidigare erfarenheter uppgavs som orsak oavsett vilken rädsla det var som hunden hade vilket tyder på att hundar kan lära sig att associera flera olika slags stimuli och situationer till skrämmande händelser. Hundar kan även uppvisa

rädsla eller osäkerhet inför nya stimulin eller situationer om de inte har blivit utsatta för detta i tillräcklig utsträckning i tidig ålder (Pluijmakers *et al.*, 2010). Att miljöträna och socialträna sin valp är viktigt för att minska risken för aggression och rädsla (Pluijmakers *et al.*, 2010; Casey *et al.*, 2014). Detta tyder på att tidigare erfarenheter har en stor inverkan på hundars framtida beteende. Det kan dock vara svårt att hela tiden förutse hur situationer ska se ut vilket gör att negativa associationer kan uppkomma. Det går däremot att påverka mängden miljö- och socialträning en hund får vilket kan vara ett bra sätt för att minska risken att rädslor uppkommer. En del hundägare i denna studie ansåg att hunden enbart fjantade sig när den uppvisade rädslor. Huruvida hundar har förmågan eller kapaciteten att uppvisa en rädsla utan att det finns någon grund för detta är svårt att svara på. Men enligt de studier som presenterats i detta arbete finns det grund att tro att hundars rädslor ofta har en tydlig anledning (Blackwell *et al.*, 2013; King *et al.*, 2003). Eftersom rädsla är en naturlig reaktion hos alla djur (King *et al.*, 2003) och har en viktig funktion att öka chanserna för överlevnad (Boissy, 1995) finns det ingen sannolik anledning att tro att hundar uppvisar en rädsla utan grund.

Att bestraffa hunden när den uppvisar aggression kopplat till rädsla har visat sig ge negativ eller ingen effekt på beteendet (Galac & Knol, 1997). I studien kom författarna fram till att genom att förbättra kommunikationen mellan hund och ägare kan man få bort aggressionen. De uppger även att man såg en signifikant minskning av aggression när kommunikationen blev bättre (Galac & Knol, 1997). Dessvärre uppger inte författarna hur detta ska göras och vad som menas med kommunikation vilket gör att resultaten blir tvivelaktiga. Men man har sett i andra studier att kommunikation mellan människa och hund inte alltid fungerar optimalt. Hundar använder sig av hela sin beteendereportear när de kommunicerar med människan (McGreevy *et al.*, 2012). Människan kan dock ha svårt att tolka och svara med hundens kommunikationsmetod vilket kan vara en anledning till att det sker missförstånd mellan hund och ägare (McGreevy *et al.*, 2012).

Hundar tränas generellt genom positiv förstärkning, negativ förstärkning eller positiv bestraffning (McGreevy *et al.*, 2012). Enligt McGreevy *et al.* (2012) finns det inget motsvarande i hundens beteenderepertoar utan där sker utveckling genom social inläring. Denna slutsats kan dock diskuteras. När man tränar med förstärkning eller bestraffning kommer hunden att göra det som lönar sig eller det som inte lönar sig, vilket kan anses vara ett naturligt förhållningssätt. Det kan likställas med motivation för födosök hos djur. Det som lönar sig och ger föda tenderar djuren att vilja utföra igen samtidigt som ett djur väljer att undvika sådant som ger smärta eller obehag. Dessa träningsmetoder kanske inte är det sätt som vargen lär ut kunskap till sina avkommor med det är den naturliga reaktionen på någonting som är positivt eller negativt i överlevnadssyfte som vi människor använder oss av vid inläring. Detta kan även tydligt kopplas till hur rädsla uppstår och hur man kan få bort rädslan. Om hunden upplever ett obehag när ett visst stimuli visar sig kommer djuret i fortsättningen undvika detta stimuli. Så länge detta stimuli inte ger någonting positivt kommer rädslan bestå men om stimuli börjar ge positiva saker, som till exempel en godisbit, kommer rädslan succesivt ändras till att hunden ser en vinst i att uppsöka stimuli (Levine *et al.*, 2007).

Hundar som tränats med bestraffningsbaserade metoder är mindre sociala med andra människor och är inte lika lekfulla jämfört med hundar som tränats med belöningsbaserade metoder (Rooney & Cowan, 2011). Hundar som tränats med belöningsbaserade metoder presterar även bättre under inläring och lär sig även snabbare (Rooney & Cowan, 2011). Man kan tänka att träningsmetoder indirekt kan påverka hundens rädslor. Både när det

kommer till att utveckla rädslor som till exempel rädsla för främmande människor men även göra det svårare för hunden att komma över en redan befintlig rädsla då hunden inte har en lika effektiv inlärningsförmåga. Detta kan beror på att hunden inte har någon motivation till att hantera skrämmande stimulen. Om hunden blir tränad med metoder som lär den att utföra kommandon för att undvika bestraffning blir hunden mindre benägen att ta kontakt med nya stimulen då det potentiellt kan vara fel och hunden då blir bestraffad.

I studien av Merola *et al.*, (2012) såg de att om ägaren närmade sig ett skrämmande stimuli och pratade positivt och visade positiva ansiktsuttryck så närmade sig hunden också medan om människan backade, hade ett negativt tonfall och visade skrämmande ansiktsuttryck så backade även hunden. Detta anser jag tydligt visar att hunden påverkas av människan i skrämmande situationer och att människan kan hjälpa hunden när den blir rädd för något. Jag tänker därför att metoder som att uppmuntra hunden att själv gå fram till det läskiga stimuli, att prata hurtigt med hunden och locka fram hunden till det läskiga stimuli kan vara bra sätt att få hunden att komma över en rädsla och närma sig det skrämmande stimuli.

4.4. Hur kan djurägare påverka sin hunds beteende, både medvetet och omedvetet?

Hundar påverkas av människors sinnestillstånd (Zubedat *et al.*, 2014). I studien av Zubedat *et al.* (2014) där man testade sökarbetet hos hundar med förare som var stressade såg man att hundar vars förare var stressade över någonting som inte rörde sökövningen arbetade mycket mer effektivt. Detta tyder på att hunden känner av ägarens stress och kan känna skillnad på om ägaren är stressad över någonting som inte är förknippat med sökövningen (Zubedat *et al.*, 2014). Kanske känner hunden av att föraren är distraherad och därför tar hunden över jobbet medan den kanske i vanliga fall är mer uppmärksam på sin förare och följer denna mer i arbetet. Jag tänker att detta också kan appliceras när hundar uppvisar rädsla. Om ägaren är stressad eller orolig känner hunden av det och reagera på olika sätt. Vid skrämmande situationer kanske vissa hundar blir rädda eller oroliga själva, vissa kanske känner att de behöver försvara sig själva eller ägaren mot det som är skrämmande. Det är därför svårt att säga hur man som ägare bör agera när hunden blir rädd för om ägaren har en känsla av obehag eller rädsla kanske hunden ändå kommer agera med ett oönskat beteende. Detta tänker jag kan vara störst risk om man använder sig av metoden att trösta hunden då hunden då väldigt tydligt kan känna av att ägaren är upprörd eller ledsen. Jag tänker även att metoden att helt ignorera hunden kan göra att hunden själv känner att den måste ta tag i situationen eller blir osäker och därmed mer rädd när ägaren inte gör någonting. Att ignorera hunden är dock det mest valda alternativet att hantera en hunds rädsla på i denna studie. Det skulle därför behövas vidare studier på detta där man utvärderar hur de olika metoderna fungerar för att få bort rädslan hos hunden och hur metoden att ignorera påverkar hunden.

När hunden blir rädd för något finns stor risk att hunden associerar det primära stimuli till andra, så kallade sekundära stimulen som finns i närheten (Rogerson, 1997). Dessa sekundära stimulen kan vara både visuella, taktila eller olfaktoriska stimuli (Rogerson, 1997). En rädsla kan resultera i att hunden reagerar på stimulen som fanns i omgivningen när hunden blev rädd och vid ett senare tillfälle uppvisa samma rädlereaktion trots att det primära stimuli inte finns där (James & Rogerson, 1995 i Rogerson, 1997). Detta kan även hända om rädslan hos hunden försöker botas. Om man till exempel försöker belöna hunden med en leksak varje gång det primära stimuli visar sig så finns det en risk att hunden förknippar leksaken med det primära stimuli. Detta kan leda till att hunden istället för att förknippa det primära stimuli med en positiv leksak förknippar leksaken med det primära

stimulit och hunden blir istället rädd för leksaken (James & Rogerson, 1995 i Rogerson, 1997). Det kan finnas många primära och sekundära stimulin involverade i en rädsla (James & Rogerson, 1995 i Rogerson, 1997). Exempel på primära stimulin kan vara ljudet av ett skott och sedan lukten av krut. Sedan kan det även finnas sekundära stimulin som till exempel att hunden befinner sig i skogen vid detta tillfälle, en boll som hunden leker med när skottet hörs eller att ägaren klappar hunden precis när skottet avfyras (Rogerson, 1997). För att kunna bota rädslan krävs det att man försöker ta reda på vilka stimulin som är associerade med rädslan och sedan försöka bota hundens rädsla för dessa olika stimulin var för sig för att kunna komma åt den primära rädslan (Rogerson, 1997). I studien av Rogerson (1997) arbetade de med 87 hundar under 2 år och successivt vände de vid de primära och sekundära stimuli till en början på väldigt låg intensitet för att sedan utöka och lägga ihop flera stimulin tills man kunde utsätta hunden för den ursprungliga situationen. Enligt studien blev 100 % av hundarna av med eller fick avsevärt minskade reaktioner när de blev utsatt för stimulit (Rogerson, 1997). För att samla in information om sekundära och primära rädslor gjordes en studie av 247 hundar med olika grad av rädslor (James & Rogerson, 1995 i Rogerson 1997). Jag anser att denna studie, trots att den är ca 20 år gammal ändå ger ett trovärdigt resultat då det sker en tydlig förbättring hos samtliga hundar efter beteendeterapin. Studien som undersökte förekomsten av primära och sekundära stimuli gjordes på ett förhållandevis stort antal hundar där tester utfördes för att se om hunden reagerade aversivt mot stimulin som fanns på platsen för det primära stimulit. Detta test anser jag skulle fått samma utslag idag som för 20 år sedan. Därför kan studien appliceras på rädsla hos hundar idag och hur man kan göra för att få bort rädsla hos hund.

Personer utan teoretisk kunskap om beteende kan ha svårt att tyda hundars språk och kommunikation, detta oavsett om personen är van vid hundar eller inte (Tami & Gallagher, 2009). De flesta personer förlitade sig på hundens svansrörelser och svansposition för att tolka hundens beteende vilket kan vara anledningen till att beteenden misstolkades då hela hunden bör iakttas för att korrekt kunna utvärdera beteendet (Tami & Gallagher, 2009). Detta kan vara ett problem för hundägare som inte har tillräcklig kunskap om beteende. Det finns risk att ägaren inte tolkar hundens beteende rätt och därmed uppstår ett missförstånd i kommunikationen. Om ägaren misstolkar en rädd reaktion med en aggressiv kanske denne väljer att bestraffa hunden för aggressionen men istället så blir hunden bestraffad för att den är rädd. Studien av Tami & Gallagher (2009) utgick från att läsa hundars beteende i interaktion med en annan hund och det var samma hund som alla de andra hundarna fick möta. De hundar som användes som fokaldjur var av en större ras och hade liknande utseende. Eftersom hundraser kan se väldigt olika ut är det viktigt att ha representanter från alla rasgrupper när man utvärderar hundens kommunikationsmetoder.

Förebyggande av rädslor bör inledas redan när hunden är valp. Valpar som blivit utsatta för videouppspelning av olika slags ljud och bilder under vecka 3-5 har lättare att hantera nya föremål och situationer när de kommer till sin nya ägare (Pluijmakers *et al.*, 2010). Detta tyder på att valpar behöver utsättas för situationer och uppleva saker innan de vid ca 8 veckor flyttar till sina nya ägare. Att börja miljöträningen vid 8 veckor kan alltså vara för sent för vissa individer. Att gå valpkurs med sin hund ger minskad risk för aggression gentemot främmande människor, både ute på promenaden men även personer som kommer till hemmet (Casey *et al.*, 2014). När valpen är mellan 3 till 6 månader gammal är det som viktigast att den får uppleva många olika miljöer och situationer för att minska problembeteenden (Appelby *et al.*, 2002). Vilket visar att miljöträningen bör fortsätta även när valpen kommit till det nya hemmet.

Hundar som köpts från djuraffärer, blivit köpta innan 2 månaders ålder och hundar där ägaren inte lagt ner någon tid i att välja ut sin hund har större risk att få problembeteenden (Pirrone *et al.*, 2015). Detta visar att de ägare som inte är lika engagerade när de skaffar hunden också riskerar att få en hund som uppvisar problembeteenden. Valpar som tas från sin mamma innan 2 månaders ålder har, enligt Pierantoni *et al.*, 2011, större risk för att utveckla problembeteenden då separationen sker under en viktig socialiserings och utvecklingsfas hos valparna. Kanske kan även dessa hundägare ha en annan syn på sin hund. En hundägare som under lång tid planerat sitt hundköp och skaffar en hund från en uppfödare är kanske mer engagerade i sin hund eller skaffar hunden för ett mer specifikt ändamål. Därför är det viktigt att noga tänka över sitt hundköp för att minimera risken för problembeteenden senare i hundens liv. Hundägare som ägnade sig åt mycket fysisk aktivering, ägnade sig åt lydnadsträning eller generellt engagerade sig och interagerade mycket med sin hund hade hundar med färre beteendeproblem än de hundägare som inte engagerade sig lika mycket i sina hundar (Jagoe & Serpell, 1996; Bennett & Rohlf, 2007) vilket också är ett sett att förebygga rädsla.

Att ha kontroll över sin miljö och kunna förutsäga hur situationer ser ut är en viktig välfärdsaspekt för många djur (Bassett & Buchanan-Smith, 2007). Djur som har väldigt lite kontroll över sin miljö och blir utsatta för oförutsägbara situationer visar ofta högre stressnivåer än djur som har en mer kontrollerad miljö (Bassett & Buchanan-Smith, 2007). Att ge hunden en känsla av kontroll är ett sätt att kunna förebygga att rädslor hos hund.

Domesticeringen har påverkat hundar genom att det har blivit större sexuell dimorfism, de uppvisar mer aggressiva beteenden än vargar och har fler juvenila beteenden under längre tid än vad vargar har (Frank & Gialdini Frank, 1982). De har även utvecklat sin kommunikation och anpassat den mer till människan (Viranyi *et al.*, 2004; Miklósi *et al.*, 2001). Detta kan man se genom att hunden kan förstå att de kan fånga människans uppmärksamhet genom ögonkontakt (Viranyi *et al.*, 2004) och att de kan förstå och följa gester som till exempel pekande, tittande och nickande (Miklósi *et al.*, 2001). Hundar söker alltså kontakt med människan och kommunicerar med människan. Denna kommunikation sker även när hunden upplever en rädsla och jag tänker att hunden här kan komma att påverkas av människans sinnesstämning. Om människan upplever ett obehag finns det en risk att hunden uppfattar detta och därmed lär sig av människan att ett skrämmande stimuli faktiskt är farligt.

4.4. Fortsatt forskning

Detta arbete ger en tydlig och omfattande bild av rädsla hos hundar i Sverige. Arbetet ger även en tydlig bild av hur djurägaren påverkar hunden i rädsla. Både vad de gör i situationen men även hur djurägare generellt kan påverka sin hund i vardagen, vad de kan göra för att förebygga rädsla, hur de omedvetet påverkar sin hund och slutligen hur de kan göra för att få bort eller minska rädslan hos sin hund. Detta arbete är en bra grund för personer som jobbar med beteendeutredningar av hundar, etologer och personer eller instruktörer som hjälper djurägare när deras hund har rädslor. Detta arbete är även användbart för djurägare som är intresserade av rädsla hos hund eller som kanske har en hund som har rädslor och vill lära sig mer. Detta arbete kan leda till en fördjupad kunskap om rädsla och ge en inblick i människans påverkan på hunden. Detta är viktigt för både hundägare som kan få en bättre förståelse för sin hunds beteende men framförallt en förståelse för sitt eget beteende och agerande och hur detta påverkar hunden. Det är även

ett värdefullt bidrag för hunden då en större förståelse för rädsla, dess påverkan och hur man kan få bort det i längden kan ge en ökad välfärd för den enskilda individen. Arbetet är ett värdefullt bidrag till forskning om rädsla och ger en bra grund för vidare forskning om hur människan påverkar sin hund både medvetet och omedvetet. Fortsatta studier borde rikta in sig mer på hur man som ägare påverkar sin hund omedvetet till exempel om ägare reagerar med stress, rädsla eller osäkerhet inför något. Fler studier bör även göras för att utvärdera hur man som ägare påverkar hunden genom det agerande man väljer att ha när hunden uppvisar rädsla, är det till exempel mest optimalt att ignorera hunden vid rädsla och hur påverkar det hunden att bli tröstad osv. Man bör alltså utveckla enkäten till att även innefatta om hundarna blir bättre och får en minskad rädsla beroende på vilken metod som används. Detta arbete gör enbart en grundläggande utvärdering av hur man som människa påverkar sin hund och det bör göras fler studier inom detta område då rädsla hos hund är så vanligt och kan vara ett stort välfärdsproblem för hunden.

4.5. Metod och syfte

Att skicka ut en enkät för att utvärdera rädsla kan vara problematiskt då det är ägaren som ska tolka sin hunds beteenden och kunna se vad som är rädsla och vad som inte är det. Att ägaren själv ska uppge hur agerandet vid situationerna ser ut kan även det vara problematiskt då svaren kanske syftar till vad ägaren skulle vilja göra i denna situation och kanske inte egentligen ger en bild av vad som faktiskt sker. Detta sågs tydligt i studien av Blackwell *et al.* (2013) där 25% svarade att deras hund var rädd när frågan ställdes men när frågan istället gällde vilka beteenden som uppvisades framkom det att 49% av hundarna uppvisade beteenden kopplat till rädsla. Det kan även vara så att hundägare med hundar som uppvisar rädslor har större benägenhet att svara på enkäten än ägare som upplever att deras hundar inte har några rädslor alls. Rubriken för min enkät var ”Rädsla hos hund” vilket jag i efterhand insett kan ha lett till att personer vars hund inte uppvisar rädsla valde att inte göra enkäten. Det bör därför tas i beaktande att resultaten kan vara missvisande i denna studie. Enkäten nådde enbart personer som hade tillgång till dator och som är medlemmar på de sociala medierna facebook och hundarifokus. Detta kan vara en felkälla till detta arbete då det gör att personer som inte har tillgång till dator eller inte är medlem på dessa sidor inte kommer få tillfälle att svara på enkäten. Det kan även vara så att personer delade min studie till grupper specifika för vissa raser vilket kan ha gjort att fler individer av en viss ras blivit överrepresenterade och då det finns skillnader i rädslor hos raser kan detta ha påverkat resultatet.

Det finns även väldigt lite studier på hur hundar påverkar eller känner av människors sinnesstämning eller känslor, vilket försvårar insamlandet av faktainsamlingen till litteraturstudien då det låga antalet vetenskaplig litteratur gör resultatet mindre trovärdigt. På grund av att urvalet i denna studie inte är slumpvis går det inte att dra någon slutsats över antalet raser som svarat utan en jämförelse i procent gjordes mellan antalet hundar av varje ras som svarat på enkäten och antalet av dessa som sedan svarade att hunden uppvisade rädsla. Det finns många arbeten om rädsla hos hund men det finns få arbeten som utvärderar hur djurägaren kan påverka sin hund både medvetet och omedvetet vid rädsla. Det finns även få arbeten som ger en omfattande bild av hur man som djurägare kan få bort rädsla hos sin hund utan att använda sig av medicinering.

5. Slutsats

Detta arbete visar att rädsla hos hund är väldigt vanligt och att det finns många saker som hundar kan vara rädda för. Den vanligaste rädslan är rädsla för plötsliga ljud. Faktorer så som ras och ålder har en påverkan på huruvida rädsla visar sig. Det finns många olika sätt

som ägare väljer att agera på när deras hund uppvisar en rädsla där det vanligaste sättet att agera är att ignorera hunden. Studien visar även på att ägaren påverkar sin hund både omedvetet och medvetet. Det kan vara både genom sinnesstämning men även beroende på hur ägaren hanterar sin hund, i till exempel träning, men även hur ägaren valt att agera när de skaffade hunden och under hundens uppväxt. Denna studie redogör även för sätt att få bort rädsla hos hund. Vidare studier behövs dock för att få en mer utförlig bild på hur ägaren påverkar sin hund och hur man bäst ska göra för att förebygga och få bort rädsla hos hund.

Sammanfattning

Rädsla är någonting som är naturligt för alla djur och är evolutionärt sätt starkt kopplat till överlevnad. Under domesticering har rädslan delvis minskats men det finns fortfarande kvar i stor utsträckning hos många sällskapsdjur. Hos hundar som lever med oss kan rädsla vara väldigt problematiskt och innebära stora problem för både hunden och ägaren. Det finns många saker som kan påverka uppkomsten av rädsla och lika många saker som hunden kan uppvisa rädsla inför och det kan ibland vara svårt att som djurägare veta vad som är det bästa sättet att hantera sin hund i situationer där hunden visar rädsla. Syftet med detta arbete är att titta på rädsla hos hund för att se hur vanligt det är och vad hundar uppvisar rädsla emot. Arbetet ska även ge en bild av vad ägaren gör när hunden uppvisar rädsla och hur man som djurägare påverkar hunden omedvetet och hur man kan påverka hunden genom sitt eget beteende eller hantering av hunden. En enkätstudie skickades ut och en litteraturstudie genomfördes för att få svar på frågeställningarna till detta arbete. Resultatet visar att rädsla är väldigt vanligt hos hundar och att de vanligaste rädslorna man kan se hos hund är rädsla för plötsliga ljud, andra hundar, främmande människor och nya föremål. De vanligaste reaktionerna från ägaren när hunden visar rädsla är att ignorera hunden eller att uppmuntra hunden att själv gå fram till det skrämmande stimuli. Vilken metod som är mest effektiv för att hjälpa hunden i denna situation är svårt att svara på. Vidare studier borde utföras för att kunna få en bättre bild av hur man som ägare bör agera när hunden uppvisar rädsla. Ägaren kan påverka sin hund både medvetet och omedvetet beroende på hur de agerar och känner när hunden uppvisar rädsla. Ägarens inställning till sin hund, känslor som till exempel stress och även vilka träningsmetoder som ägaren använder påverkar även hunden i dess beteende. Det är därför av stor vikt att vara medveten om hur man som ägare väljer att hantera sin hund då detta kan ha en stor inverkan på hundens beteende. Det är även viktigt att som ägare vara medveten om att hunden kan känna av ens egna känslor och reaktioner då detta kan komma att påverka hunden i dess reaktion. Vidare forskning behövs inom detta område för att få en mer tydlig bild av hur ägaren påverkar hunden i olika situationer.

Tack

Jag vill tacka min handledare Christina Lindqvist som varit till otroligt stor hjälp under arbetets gång. Jag skulle även vilja tacka de hundägare som svarade på min enkät och som därigenom gjorde detta arbete möjligt.

Referenser

- Adolphs, R., 2013. The biology of fear. *Current biology*, 23, 79-93.
- Appleby, D., Bradshaw, W., Casey, A., 2002. Relationship between aggressive and avoidance behaviour by dogs and their experience in the first six months of life. *Veterinary record*, 150, 434-438.
- Arata, S., Takeuchi, Y., Inoue, M. & Mori, Y., 2014. "Reactivity to Stimuli" Is a Temperamental Factor Contributing to Canine Aggression. *Plos One*, 9.
- Ballamwar, V., Bonde, S., Mangle, N. & Vyavahare, S., 2008. Noise Phobia in Dog. *Veterinary world*, 1, 351-352.
- Bassett, L. & Buchanan-Smith, H., 2007. Effects of predictability on the welfare of captive animals. *Applied animal behaviour science*, 102, 223-245.
- Beerda, B., Schilder, M., van Hooff, J. & de Vries, H., 1997. Manifestations of chronic and acute stress in dogs. *Applied animal behaviour science*, 52, 307-319.
- Beerda, B., Schilder, M., van Hooff, J., de Vries, H. & Mol, A., 1998. Behavioural, saliva cortisol and heart rate responses to different types of stimuli in dogs. *Applied animal behaviour science*, 58, 365-381.
- Bernardo, L., Gardner, M., Rosenfield, R., Cohen, B. & Pitetti, R., 2002. A comparison of dog bite injuries in younger and older children treated in a pediatric emergency department. *Pediatric emergency care*, 18, 247-249.
- Bennett, P. & Rohlf, V., 2007. Owner-companion dog interactions: Relationships between demographic variables, potentially problematic behaviours, training engagement and shared activities. *Applied animal behaviour science*, 102, 65-84.
- Blackwell, E., Bradshaw, J. & Casey, R., 2013. Fear responses to noises in domestic dogs: Prevalence, risk factors and co-occurrence with other fear related behaviour. *Applied animal behaviour science*, 145, 15-25.
- Boissy, A., 1995. Fear and fearfulness in animals. *The Quarterly review of biology*, 70, 165-191.
- Butler, R., Sargissona, R. & Elliffe, D., 2011. The efficacy of systematic desensitization for treating the separation-related problem behaviour of domestic dogs. *Applied animal behaviour science*, 129, 136-145.
- Campler, M., Jöngren, M. & Jensen, P., 2009. Fearfulness in red junglefowl and domesticated White Leghorn chickens. *Behavioural processes*, 81, 39-43.
- Casey, R., Loftus, B., Bolster, C., Richards, G. & Blackwell, E., 2014. Human directed aggression in domestic dogs (*Canis familiaris*): Occurrence in different contexts and risk factors. *Applied animal behaviour science*, 152, 52-63.

- Cracknell, N. & Mills, D., 2008. A double-blind placebo-controlled study into the efficacy of a homeopathic remedy for fear of firework noises in the dog (*Canis familiaris*). *The veterinary journal*, 177, 80–88.
- De Mester, R., Pluijmakers, J., Vermeire, S. & Laevens, H., 2011. The use of the socially acceptable behavior test in the study of temperament of dogs. *Journal of veterinary behavior: Clinical applications and research*, 6, 211-224.
- Deldalle, S. & Gaunet, F., 2014. Effects of 2 training methods on stress-related behaviors of the dog (*Canis familiaris*) and on the dog owner relationship. *Journal of veterinary behavior*, 9, 58-65.
- Diverio, S., Tami, G., Barone, A., 2008. Prevalence of aggression and fear-related behavioral problems in a sample of Argentine Dogs in Italy. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical applications and research*, 3, 74-86.
- Dreschel, N., 2010. The effects of fear and anxiety on health and lifespan in pet dogs. *Applied animal behaviour science*, 125, 157-162.
- Dreschel, N. & Granger, D., 2005. Physiological and behavioral reactivity to stress in thunderstorm-phobic dogs and their caregivers. *Applied animal behaviour science*, 95, 153-168.
- Epel, E., Blackburn, E., Lin, J., Dhabhar, F., Adler, N., Morrow, J. & Cawthon, R., 2004. Accelerated telomere shortening in response to life stress. *Proceedings of the national academy of sciences of the United states of America*, 101, 312-315.
- Foyer, P., Bjällerhag, N., Wilsson, E. & Jensen, P., 2014. Behaviour and experiences of dogs during the first year of life predict the outcome in a later temperament test. *Applied animal behaviour science*, 155, 93–100.
- Foyer, P., Bjällerhag, N., Wright, D. & Jensen, P., 2013. Early experiences modulate stress coping in a population of German shepherd dogs. *Applied animal behaviour science*, 146, 79–87.
- Frank, H. & Gialdini Frank, M., 1982. On the effects of domestication on canine social development and behavior. *Applied animal ethology*, 8, 507-525.
- Gácsi, M., Maros, K., Sernkvist, S., Faragó, T., Miklósi, Á., 2013. Human Analogue Safe Haven Effect of the Owner: Behavioural and Heart Rate Response to Stressful Social Stimuli in Dogs. *Plos One*, 8, 58-75.
- Galac, S. & Knol, B., 1997. Fear-motivated aggression in dogs: patient characteristics, diagnosis and therapy. *Animal welfare*, 6, 9–15.
- Goodwin, D., Bradshaw, J. & Wickens, S., 1997. Paedomorphosis affects agonistic visual signals of domestic dogs. *Animal behaviour*, 53, 297–304.
- Gross, C. & Canteras, N., 2012. The many paths to fear. *Nature reviews neuroscience*, 13, 651-658.

- Håkansson, J. & Jensen, P., 2005. Behavioural and morphological variation between captive populations of red junglefowl (*Gallus gallus*)—possible implications for conservation. *Biological conservation*, 122, 431-439.
- Handlin, L., 2010. Human-human and human-animal interaction – some common physiological and psychological effects. Doktorsavhandling, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara.
- Haug, L., 2008. Canine Aggression Toward Unfamiliar People and Dogs. *Veterinary clinics small animal practice*, 38, 1023-1041.
- Herron, M., Shofer, F. & Reisner, I., 2009. Survey of the use and outcome of confrontational and non-confrontational training methods in client-owned dogs showing undesired behaviors. *Applied animal behaviour science*, 117, 47-54.
- Hsu, Y. & Sun, L., 2010. Factors associated with aggressive responses in pet dogs. *Applied animal behaviour science*, 123, 108-123.
- Jagoe, A. & Serpell, J., 1996. Owner characteristics and interactions and the prevalence of canine behaviour problems. *Applied animal behaviour science*, 47, 31-42.
- King, T., Hemsworth, P. & Coleman, G., 2003. Fear of novel and startling stimuli in domestic dogs. *Applied animal behaviour science*, 82, 45-64.
- Koolhaas, J., Korte, S., De Boer, S., Van Der Vegt, B., Van Reenen, C., Hopster, H., De Jong, I., Ruis, M. & Blokhuis, H., 1999. Coping styles in animals: current status in behavior and stress-physiology. *Neuroscience biobehaviour review*, 23, 925-935.
- Kuhne, F., Höbner, J. & Struwe, R., 2012. Effects of human-dog familiarity on dogs' behavioural responses to petting. *Applied animal behaviour science*, 142, 176- 181.
- Kutsumi, A., Nagasawa, M., Ohta, M. & Ohtani, N., 2013. Importance of puppy training for future behavior of the dog. *Journal of veterinary medicine science*, 75, 141-149.
- Ladewig, J., 2005. Of mice and men: Improved welfare through clinical ethology. *Applied animal behaviour science*, 92, 183-192.
- Levine, E., Ramos, D. & Mills, D., 2007. A prospective study of two self-help CD based desensitization and counter-conditioning programmes with the use of Dog Appeasing Pheromone for the treatment of firework fears in dogs (*Canis familiaris*). *Applied animal behaviour science*, 105, 311-329.
- Ley, J., Coleman, G., Holmes, R. & Hemsworth, P., 2007. Assessing fear of novel and startling stimuli in domestic dogs. *Applied animal behaviour science*, 104, 71-84.
- Lit, L., Schweitzer, J. & Oberbauer, A., 2010. Characterization of human-dog social interaction using owner report. *Behavioural processes*, 84, 721-725.

- Lit, L., Schweitzer, J. & Oberbauer, A., 2011. Handler beliefs affect scent detection dog outcomes. *Animal cognition*, 14, 387–394.
- Miklósi, A., Soproni, K., Topál, J. & Csányi, V., 2001. Comprehension of Human Communicative Signs in Pet Dogs (*Canis familiaris*). *Journal of comparative psychology*, 115, 122-126.
- McGreevy, P., Starling, M., Branson, N., Cobb, M. & Calnon, D., 2012. An overview of the dog–human dyad and ethograms within it. *Journal of veterinary behaviour*, 7, 103-117.
- Merola, I., Prato-Previde, E., Marshall-Pescini, S., 2012. Social referencing in dog-owner dyads? *Animal cognition*, 15, 175-185.
- O’Farrell, V., 1997. Owner attitudes and dog behaviour problems. *Applied animal behaviour science*, 52, 205-213.
- Ogata, N. & Dodman, N., 2011. The use of clonidine in the treatment of fear-based behavior problems in dogs: An open trial. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and research*, 6, 130-137.
- Passalacqua, C., Marshall-Pescini, S., Barnard, S., Lakatos, G., Valsecchi, P. & Previde, E., 2011. Human-directed gazing behaviour in puppies and adult dogs, *Canis lupus familiaris*. *Animal behaviour*, 82, 1043-1050.
- Pierantoni, L., Albertini, M. & Pirrone, F., 2011. Prevalence of owner-reported behaviours in dogs separated from the litter at two different ages. *Veterinary record*, 169, 468.
- Pirrone, F., Pierantoni, L., Mazzola, S., Vigo, D. & Albertini, M., 2015. Owner and animal factors predict the incidence of, and owner reaction toward, problematic behaviors in companion dogs. *Journal of veterinary behavior: Clinical applications and research*. In Press, Corrected Proof, Available online 18 March 2015.
- Pluijmakers, J., Appleby, D. & Bradshaw, J., 2010. Exposure to video images between 3 and 5 weeks of age decreases neophobia in domestic dogs. *Applied animal behaviour science*, 126, 51-58.
- Podberscek, A. & Serpell, J., 1997. Environmental influences on the expression of aggressive behaviour in English Cocker Spaniels. *Applied animal behaviour science*, 52, 215–227.
- Price, E., 1984. Behavioral Aspects of Animal Domestication. *The Quarterly review of biology*, 59, 1-32.
- Reisner, I., 2003. Differential diagnosis and management of human-directed aggression in dogs. *The veterinary clinics small animal practice.*, 33, 303-320.
- Rogerson, 1997. Canine fears and phobias; a regime for treatment without recourse to drugs. *Applied animal behaviour science*. 52, 291–297.

- Rooney, N. & Cowan, S., 2011. Training methods and owner–dog interactions: Links with dog behaviour and learning ability. *Applied animal behaviour science*, 132, 169–177.
- Sherman, B. & Mills, D., 2008. Canine anxieties and phobias: an update on separation anxiety and noise aversions. (Practical applications and new perspectives in veterinary behavior.). *Veterinary clinics in North American small animal practice*, 38, 1081–1106.
- SKK.se. <http://www.skk.se/sv/hundraser/> Använd: 11-05-2015, 15:17.
- Svartberg, K. & Forkman, B., 2002. Personality traits in the domestic dog (*Canis familiaris*). *Applied animal behaviour science*, 79, 133–155.
- Swahn, N. Figur 1.
- Swahn, N. Figur 2.
- Tami, G., Barone, A. & Diverio, S., 2008. Relationship between management factors and dog behavior in a sample of Argentine Dogs in Italy. *Journal of veterinary behavior*, 3, 59-73.
- Tami, G., Gallagher, A., 2009. Description of the behaviour of domestic dog (*Canis familiaris*) by experienced and inexperienced people. *Applied animal behaviour science*, 120, 159-169.
- Veissier, I. & Boissy, A., 2007. Stress and welfare: Two complementary concepts that are intrinsically related to the animal's point of view. *Physiology and behavior*, 92, 429-433.
- Virányi, Z., Topál, J., Gácsi, M., Miklósi, Á. & Csányi, V., 2004. Dogs respond appropriately to cues of humans' attentional focus. *Behavioural processes*, 66, 161-172.
- Wells, D. & Hepper, P., 2000. Prevalence of behaviour problems reported by owners of dogs purchased from an animal rescue shelter. *Applied animal behaviour science*, 69, 55-65.
- Zubedat, S., Aga-Mizrachi, S., Cymerblit-Sabba, A., Shwartz, J., Leon, J., Rozen, S., Varkovitzky, I., Eshed, Y., Grinstein, D. & Avital, A., 2014. Human–animal interface: The effects of handler's stress on the performance of canines in an explosive detection task. *Applied animal behaviour science*, 158, 69–75.

Bilaga 1

Rädsla hos hund

Jag går på Etologi och djurskyddsprogrammet vid SLU och gör just nu mitt examensarbete. Jag gör en undersökning om hur vanligt det är med rädsla hos hundar, vad som är vanligt att hundar är rädda för och även vad man som ägare gör när hunden blir rädd. Har du flera hundar får du gärna svara för alla hundar, men enbart för en hund per gång.

1. Är du?

- Man
- Kvinna

Övrigt:

2. När är din hund född?

3. Vilken ras är din hund?

4. Händer det att din hund uppvisar rädsla?

Oavsett om det är ofta eller mer sällan som din hund uppvisar rädsla och oavsett mot vad, svara ja på denna fråga.

- Ja
- Nej
-

5. Om ja, hur visar sig hundens rädsla?

Välj det alternativ som du upplever stämmer bäst in och om det är olika i olika situationer, välj det alternativ som hunden oftast uppvisar.

- Backar undan (undvikande beteende)
- Skäller/gör utfall (utåtagerande, hotande beteende)

Övrigt:

6. Upplever du att din hund just nu befinner sig i spökåldern?

Spökåldern brukar man kalla en eller flera faser under hundens uppväxt som oftast infaller innan 1 års ålder. Hunden är då extra reaktiv och uppvisar ofta överdrivna rädslereaktioner.

- Ja
- Nej

Övrigt:

7. Hur ofta upplever du att din hund uppvisar rädsla?

Rädsla kan vara att din hund reagerar med att backa från ett skrämmande föremål, skygga om den hör ett ljud, skälla eller göra utfall mot något eller någon eller uppvisa andra beteenden som du tolkar som tecken på rädsla.

- Flera gånger per dag
- Någon gång varje dag

- Flera gånger per vecka
- Någon gång varje vecka
- Flera gånger per månad
- Mer sällan
- Min hund uppvisar aldrig rädsla

Övrigt:

8. I vilken situation kan din hund uppvisa rädsla/vad är den rädd för?

Välj alla de alternativ som stämmer. Välj alternativet om hunden uppvisat rädslan vid flera tillfällen (alltså inte om det enbart hänt 1 gång). Om du inte hittar ett alternativ som passar, välj det som stämmer bäst in eller skriv i övrigt. (Välj tex andra människor även om hunden enbart är rädd för kvinnor eller män, eller välj andra hundar även om din hund enbart är rädd för stora hundar, specificera gärna detta i övrigt).

- Andra människor
- Barn
- Andra hundar
- Andra djur
- Underlag/golv
- Plötsliga ljud(innefattar även skott, fyrverkerier)
- Okända/nya miljöer
- Okända föremål el föremål som rör sig
- Mörkrädd
- Bilen
- Rädd vid hantering (tex klippa klor, borsta eller vid badning)

Övrigt:

9. Hur agerar du när hunden uppvisar rädsla eller osäkerhet?

Du kan välja flera alternativ om du gör flera av dessa när hunden blir rädd. Om din hund är rädd för flera saker och du agerar olika i dessa situationer så välj den situation som du oftast ställs inför och vad du oftast gör då. Om du känner att ett alternativ inte helt beskriver hur du gör men är liknande, välj då gärna det alternativet och specificera sedan i övrigt.

- Ignorera hunden/låtsas som ingenting
- Trösta hunden (klappa hunden, prata tröstande, ta upp hunden i famnen)
- Uppmuntra hunden att själv gå fram till det läskiga
- Locka fram hunden till det läskiga (tex med godis eller rösten)
- Pratar hurtigt med hunden, klappar (med syfte att stötta och uppmuntra hunden)
- Tar med hunden fram till det läskiga (genom att tex dra fram den i kopplet)
- Undviker situationen eller flyttar sig från det läskiga

Övrigt:

10. Vad tror du att din hunds rädsla beror på?

Vad tror du att det finns för anledning till att din hund uppvisar rädsla? Exempel:

Har den kanske inte miljötränats tillräckligt, råkat ut för en skrämmande händelse, fjantar sig bara, har hunden alltid uppvisat denna rädsla?

11. Finns det något övrigt du vill tillägga?

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67 000
E-post: hmh@slu.se
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511-67 000
E-mail: hmh@slu.se
www.slu.se/animalenvironmenthealth
